

Elektrum un t/c Spice atklāj lielāko partnerībā veidoto elektroauto uzlādes vietu

Lielākā saules stacija Latgalē

Karstais jūnijs atnesis karstas cenas

No 1. jūlija elektrības pieslēguma ierīkošana klientiem ir ātrāka, ērtāka un vienkāršāka

Investori izvēlas zaļos

Elektrum un t/c Spice atklāj lielāko partnerībā veidoto elektroauto uzlādes vietu

2021. gada 7. jūlijā Rīgā atklāta lielākā AS "Latvenergo" tirdzniecības zīmola **Elektrum** sadarbībā ar partneri t/c **Spice** izveidotā elektroauto uzlādes vieta Latvijā. Elektromobilitātes atbalsts ir kļuvis par svarīgu daļu uzņēmumu attiecībās ar klientu. Atbilstoši aptaujai jau tagad liela daļa Latvijas iedzīvotāju ir gatava izvēlēties elektroautomobili.

Atbalstot ilgtspējīgu biznesu un klientu zaļo dzīvesstilu, tirdzniecības centrā **Spice** turpmāk uzlāde tiks nodrošināta vienlaikus 7 elektroautomobiļiem. Šajā pieslēgvietā risinājumi ir īpaši pielāgoti, lai uzlādes vietu varētu aktīvi lietot gan steidzīgie klienti, kas ierodas tikai uz brīdi, gan arī tādi, kas plāno savu auto uzlādēt ilgāku laiku un nesteigties. To nodrošina pieci 22 kW un divi 25 kW pieslēgumi.

Jānis Vitenbergs, Latvijas Republikas ekonomikas ministrs: "Elektromobilitāte mūsdienās jau sāk kļūt par ikdienu, iedzīvotāji arvien vairāk izvēlas videi draudzīgus transporta līdzekļus, savukārt uzņēmēji, pielāgojoties cilvēku dzīvesveidam, realizē ilgtspējīgus risinājumus un jaunas zaļā biznesa formas, lai veicinātu un attīstītu klimatam draudzīgu procesu izstrādi un dotu jaunu impulsu tautsaimniecības attīstībai. Novērtēju, ka šobrīd tieši mūsu lielākais energoresursu pārvaldītājs ir uzņēmies straujāk virzīt elektrotransporta attīstību Latvijā, veidojot arvien jaunas elektrouzlādes stacijas. Šis ir teicams sadarbības piemērs, kurā redzam valsts kapitālsabiedrības un privātā uzņēmēja kopprojektu. Tas ir solis pareizā virzienā, gādājot par Latvijas pienestumu zaļā kursa mērķu sasniegšanai."

Guntars Bajčūns, AS "Latvenergo" valdes priekšsēdētājs (no kreisās puses), Jānis Vitenbergs, Latvijas Republikas ekonomikas ministrs

Guntars Bajčūns, AS "Latvenergo" valdes priekšsēdētājs: "Elektromobilitāte ļoti strauji no izmēģinājuma kļuvusi par realitāti: vadošie autobūvētāji deklarē plānus vispār atteikties no iekšdedzes auto, savukārt daudzi klienti jau elektromobilitāti atzīst par savu primāru izvēli. AS "Latvenergo" prognozes par elektromobilitātes attīstību liecina, ka drīz piedzīvosim lūzuma punktu, brīdi, kad elektromobilija iegādes vērtība būs līdzīga ar iekšdedzes dzinēja auto vai pat lētāka. *Latvenergo* tam vēlas būt gatavs, tādēļ jau tagad veidojam elektrozlādes infrastruktūru. Šopavasar mūsu veiktajā aptaujā noskaidrojās, ka 26 % no aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem pieņemama ir doma tuvāko gadu laikā nomainīt iekšdedzes auto pret elektrisko. Es priecājos par *Spices* izvēli un apsoli, ka šim projektam būs turpinājums."

Uzlādes vietas izveide t/c *Spice* ir daļa no ilgtspējīga biznesa pieejas — atbalstot savu klientu dzīvesstila prasības, uzņēmums attīsta savu mūsdienīgo tēlu un seko arī rītdienas klientu vēlmēm. Tieši aktīvajai sabiedrībai daļai vecumā no 18 līdz 34 gadiem elektroautomobilija ideja šķiet vispievilcīgākā.

Artis Teibe, tirdzniecības centra *Spice* apsaimniekošanas un attīstības vadītājs: "Jau vairāk nekā piecus gadus pie tirdzniecības centra *Spice Home* atrodas divas elektroauto uzlādes vietas un, sekojot ilgtspējīgai biznesa pieejai, kā arī redzot pieaugošo pieprasījumu, loģisks solis tuvāk zaļas domāšanas un paradumus

veicinošas vides izveidošanai ir uzlādes staciju nodrošināšana klientiem arī tirdzniecības centrā *Spice*. Augsti vērtējam klientu laiku, tādēļ sadarbībā ar *Elektrum* būs izveidotas gan vidēji ātrās, gan arī ātrās uzlādes stacijas — kamēr tiek veikta auto uzlāde, klienti var paspēt izdarīt visu nepieciešamo tirdzniecības centrā," stāsta tirdzniecības centra *Spice* tehniskais direktors Artis Teibe. "Nākotnē sadarbībā ar *Elektrum* plānojam attīstīt elektroauto uzlādes tīklu pie tirdzniecības centra *Spice*, izveidojot vēl papildu 4 uzlādes vietas, kā arī, atjaunojot stāvvietu, plānojam izveidot mikromobilitātes punktu velosipēdiem, elektroskūteriem un citam videi draudzīgam transportam."

Šobrīd *Elektrum* tīklā klientiem ir pieejamas 44 uzlādes pieslēgvietas, daļa no tām ir uzstādīta kopā ar sadarbības partneriem, kuriem, domājot par savu klientu ērtībām, šobrīd pievienojas tirdzniecības centrs *Spice*.

Turpinot attīstību, līdz 2021. gada nogalei gan Rīgā, gan reģionu centros, atklājot vairāk nekā 80 pieslēgvietu, *Elektrum* kļūs par lielāko komerciālo elektroauto uzlādes tīklu Latvijā. Visās *Elektrum* uzlādes stacijās norēķini ir par izmantotajām kilovatstundām (kWh), tas ir ērts un precīzs veids, kā klients var novērtēt akumulatora uzlādes apjomu. Elektroautomobilu īpašniekiem ir iespēja *Elektrum* internetveikalā arī iegādāties savā mājāsaimniecībā izmantojamās uzlādes iekārtas un aksesuārus. ●

Lielākā saules stacija Latgalē

Latgali sauc par zilo ezeru zemi, tagad tajā veidojas arī sava zaļā sala — AS "Preiļu siers" ražotne, kura ir uzņēmusi savu zaļo kursu. 2015. gadā tajā darbu sāka šķeldas katlumāja, mērķtiecīgi investēts CO₂ samazināšanā ražošanas procesos, pagājušajā gadā tika modernizētas ražotnes notekūdeņu attīrīšanas iekārtas. Šogad ir pievienojies jaunums uz šķeldas noliktavas jumta — sava saules enerģijas elektrostacija, kas ir lielākā Latgalē.

Intervija ar AS "Preiļu Siers" valdes priekšsēdētāju Jāzepu Šnepstu, kurš saimnieko, lai nākamās paaudzes dzīvotu tik skaistā Latvijas zemē kāda tā ir šobrīd.

Cik zaļi saimnieko Latgalē? Ar ko jau izceļas "Preiļu siers"?

Domāju, ka Latgalē zaļās saimniekošanas ziņā ne ar ko īpašu neatšķiras no pārējiem Latvijas novadiem. Es gribētu atbildēt uz šo jautājumu iedalīt trīs daļās: lielais bizness, bizness hobija līmenī un katra cilvēka māka un griba dzīvot un saimniekot zaļi. Lielajā biznesā zaļai saimniekošanai jāiet roku rokā ar ekonomisko pamatojumu, jo, ja tu būsi *super* zaļš, bet nekonkurētspējīgs, tad tavs bizness ātri beigsies. Ja runājam par mazo biznesu vai piemājas saimniecībām, tad, protams, iespējas ir plašākas, finansiālo rocību ir vienkāršāk pieskaņot tirgus situācijai. Un pats galvenais ir katrs no mums, cik mēs paši ikdienā rīkojamies zaļi, šķirojot atkritumus, izvēloties vienu vai otru preci vai pat tik elementāri kā aiz sevis izslēdzot gaismu.

Ja runājam par a/s "Preiļu siers", tad, kā jau minēts iepriekš, šķeldas katla uzstādīšana bija ekonomiski pamatots un drošības lēmums, jo dabasgāzes cena nemītīgi auga, un līdz ar nestabilo ārpolitisko situāciju dabasgāzes piegāde varēja tikt apdraudēta. Protams, bez finansiālajiem un drošības ieguvumiem ir

patikami apzināties, ka siltumam, kas ir viens no svarīgākajiem piena pārstrādes energoresursiem, tiek izmantota atjaunojamā biomasas un būtiski tiek samazināti CO₂ izmeši. Arī notekūdeņu attīrīšanas iekārtās investējām, lai būtu droši gan no ražošanas viedokļa, gan arī no dabas aizsardzības viedokļa. Rūpniecā ir ieviesta un tiek uzturēta arī energopārvaldības sistēma, kas dod zināmas priekšrocības un, protams, uzliek zināmus pienākumus un saistības.

Kādas ir "Preiļu siers" vērtības attiecībā uz ražošanu, vidi?

Mūsu vērtības iet roku rokā ar kvalitatīvu, racionālu un maksimāli energoefektīvu mūsu pamatprodukta — siera "Cedars" ražošanu. Šobrīd varu teikt, ka tehnoloģiju ziņā esam mūsdienīgs un moderns uzņēmums, esam izauguši un attīstījušies līdz praktiski bezatlikumu ražošanai, kur katrs piena kilograms tiek pārstrādāts un saražoti pasaules tirgos pieprasīti un novērtēti produkti. Attiecībā uz vidi ik reizi mudinu savus darbiniekus sākt ar sevi, kā jau minēju iepriekš — izslēgt gaismu, izejot no telpas, salabot pilošu ūdens krānu, ziemā aiz sevis aizvērt durvis. Rūpnieciskā kontekstā zinu, ka, attīstoties tehnoloģijām, zaļajai domāšanai un saimniekošanai, mums vēl lieli darbi priekšā. Ļoti gribas nākamajām paaudzēm atstāt mūsu zemi un dabu tikpat apbrīnojamu un skaistu kā šobrīd.

Izvēloties nostāties uz zaļās enerģijas ceļa, jūsu nākamais solis ir saules enerģija. Kā nonācāt pie šī lēmuma?

Jāsaka godīgi, ka šis mums bija jau trešais piegājiens saules enerģijas izmantošanas izvērtēšanai. Pirmais, ja nemaldos, bija 2009. gadā, otrs 2015. gadā. Un, lai vienā teikumā pateiktu, kāpēc toreiz tālāk par saules enerģijas priekšizpēti mēs netikām, jāsaka, ka aprēķini liecināja — lai būtu vismaz minimāls piensums, ar saules paneļiem būtu jānoklāj visa rūpnieciskā teritorija. Latvijā šī enerģijas nozare

AS "Preiļu Siers" saules paneļu elektrostacija

bija gana jauna un neizpētīta, un izmaksas bija kosmiskas. Šodien, pateicoties jaunākajām tehnoloģijām, šajā nozarē ir pavisam cits elektroenerģijas piesūcums no viena kvadrātmetra saules paneļu laukuma, ir garantēta un, pats galvenais, pārbaudīta saules paneļu ilgmūžība. Vienkāršiem vārdiem sakot, ar katru dienu saules elektroenerģijas ražošana un izmaksas sāk kļūst arvien pievilcīgākas.

Tātad tā ir ne tikai emocionāla, bet arī racionāla izvēle — noteikti ir rēķināts, vai un cik ilgā laikā atmaksāsies, cik izmaksās viena kilovatstunda?

Protams, tika rēķināts un domāts, kurā vietā un cik daudz paneļu liksim un kādi būs ieguvumi. Zināms darbs tika ieguldīts arī potenciālo piegādātāju apzināšanā un izvēlē. Šobrīd uzceltās saules paneļu elektrostacijas maksimālā jauda ir 0,15 MW, un tās teorētiskais atmaksāšanas laiks ir 7 gadi ar nosacījumu, ka visa saražotā elektroenerģija tiks izmantota pašpatēriņam. To mēs varam nodrošināt, jo rūpnīca strādā nepārtraukti visa gada garumā.

Vai ir arī rēķināts, par cik tonnām samazināsies CO₂ izmešu apjoms?

Jā, tādi aprēķini tika veikti, un samazinājums būs 16 tonnu CO₂ izmešu gadā.

Cik lielas ir jūsu ražotnes vajadzības un cik daudz saules enerģija no tām var nodrošināt?

Elektroenerģija rūpnīcai ir viena no lielākajām energoresursu izmaksu pozīcijām, kas, protams, lielā mērā ir saistīts ar OIK maksājumiem. Tas bija arī viens no stūrakmeņiem lēmumam par saules elektrostacijas būvniecību. Rūpnīcas vidējam elektroenerģijas patēriņam ir sezonāls raksturs. Vēlā rudenī, ziemā un agrā pavasarī tas ir mazāks, jo mazāks ir pārstrādātā piena daudzums, turpretī vasarā elektroenerģijas patēriņš pieaug. Tieši tāpat ir arī ar saules enerģiju, ziemā saulītes mazāk, un vasarā vairāk. Mēs rēķinām, ka saulainā ziemas dienā saules elektrostacija saražos aptuveni 1/6 daļu mums nepieciešamās elektroenerģijas, bet saulainā vasaras dienā aptuveni 1/9 daļu.

Saka, ka rati ir jātaisa ziemā — kā ir ar saules paneļu uzstādīšanas laiku, vai likāt tos ziemā vai vasarā?

Mūsu mērķis bija realizēt šo projektu vasaras sākumā, lai jau pirmajā gadā no saules paņemtu maksimumu enerģijas. Tas arī izdevās, līgums par projekta izstrādi, saules paneļu piegādi un uzstādīšanu ar AS "Latvenergo" tika noslēgts šī gada janvārī beigās, bet jūnijā mūsu saules paneļu elektrostacija tika pieņemta ekspluatācijā.

Ko es kā pircējs ar to saņemšu, izvēloties Preiļu siera produktu?

Esam parēķinājuši, ka saulainā dienā ar saules paneļiem saražotās elektroenerģijas ir pietiekami, lai tiktu darbināta viena siera "Čedars" ražošanas līnija. Tas nozīmē, ka pircējs, izvēloties "Preiļu siera" saražoto sieru "Čedars", tā fantastiskajai garšai kā pievienoto vērtību iegādājas arī saules siltumu. ●

Karstais jūnijs atnesis karstas cenas

Karīna Viskuba, AS "Latvenergo"

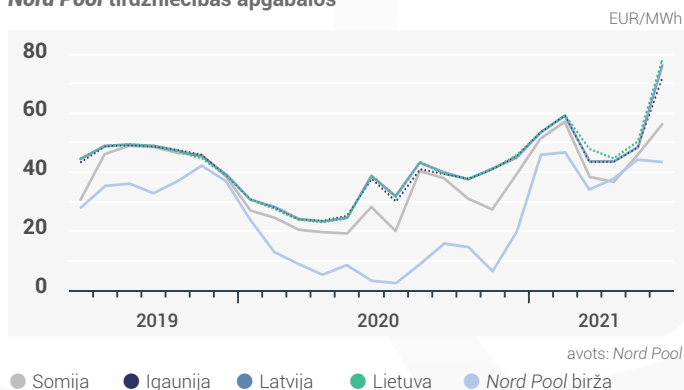
Tirdzniecības daļas tirdzniecības analītiķe

- Baltijā pieaugušas elektroenerģijas cenas
- Elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas ietekmē hidrobalance un izejvielu tirgus
- Baltijā pieaudzis pieprasījums un samazinājušies izstrādes apjomi
- Samazinājusies Daugavas HES izstrāde
- Energo produktu tirgos sasniegti vairāki cenu rekordi

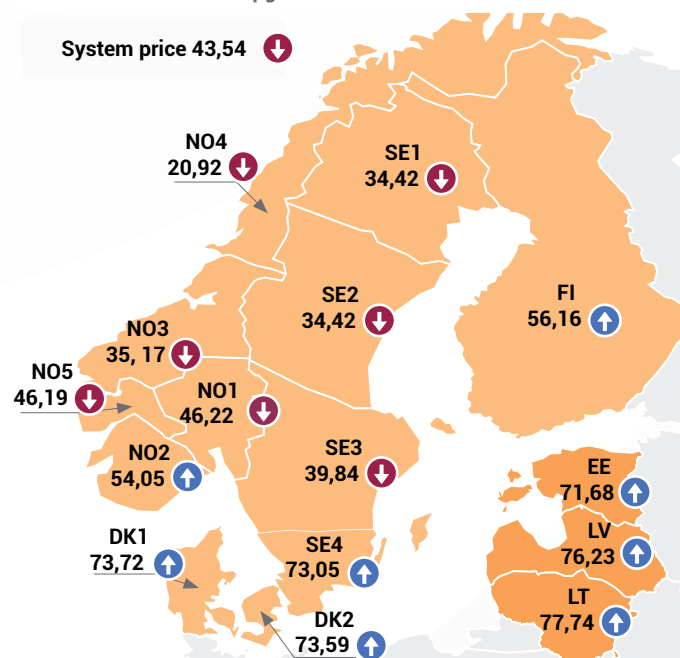
Jūnijā Nord Pool dažādos tirdzniecības apgabalos mēneša vidējām elektroenerģijas cenām bija atšķirīgas tendences, un rezultātā vidējā sistēmas cena samazinājās par 2 % līdz 43,54 EUR/MWh. Visaugstākā elektroenerģijas cena starp Baltijas valstīm bija Lietuvā — 77,74 EUR/MWh, kas pieauga par 54 % pret maiju. Latvijā mēneša vidējā elektroenerģijas cena bija 76,23 EUR/MWh, kas kāpa par 57 %, salīdzinot ar maiju. Igaunijas elektroenerģijas cena pieauga par 48 % un bija 71,68 EUR/MWh. Savukārt Baltijā ikstundu cenu amplitūda svārstījās no 1,00 EUR/MWh līdz 255,00 EUR/MWh.

Jūnijā silti laikapstākļi bija novērojami ne tikai Baltijā, bet arī citur Eiropā. Tas veicināja visa Nord Pool reģiona pieprasījuma pieaugumu par 4 %, salīdzinot ar

1. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Nord Pool tirdzniecības apgabalos

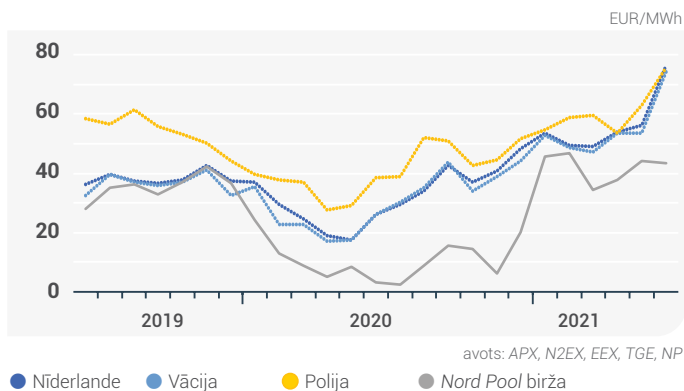
2. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas aprīlī Nord Pool tirdzniecības apgabalos

pagājušā gada jūniju. Aizvadītajā mēnesī tika novēroti sausāki laikapstākļi. Tas atstāja ietekmi uz kopējo elektroenerģijas izstrādi reģionā, kas, salīdzinot ar maiju, samazinājās par 11 %. Elektroenerģijas cenu jūnijā ietekmēja arī zemāka vēja stacijas izstrāde, kas Nord Pool reģionā samazinājās par 13 %, bet Baltijā par 55 %, salīdzinot ar mēnesi iepriekš. Zemas vēja elektrostaciju izstrādes un zema nokrišņu līmeņa dēļ sniega kušanas sezona Skandināvijā šogad nav radījusi ietekmi uz elektroenerģijas cenām. Arī jūnijā Ziemeļvalstīs turpinās atomelektrostaciju

ikgadējie apkopes darbi, kas mazināja atomelektrostaciju izstrādes apjomu. Ietekmi uz Baltijas elektroenerģijas cenām atstāja arī cenu līmenis kaimiņvalstīs. Jūnijā enerģijas plūsmas no Somijas pieauga par 22 %, tādā veidā sekmējot, ka Igaunijas tirdzniecības apgabalā novērota zemākā elektroenerģijas cena Baltijā. Tajā pašā laikā plūsmas no Zviedrijas SE4 apgabala bija tikai par 4 % mazākas nekā mēnesi iepriekš, kas veicināja to, ka Lietuvas tirdzniecības apgabalā bija visaugstākā cena Baltijā. Turklāt Baltijas valstu cenu kāpumu ietekmēja arī enerģijas plūsmas no Krievijas, kuras aizvadītajā mēnesī samazinājās par 41 %.

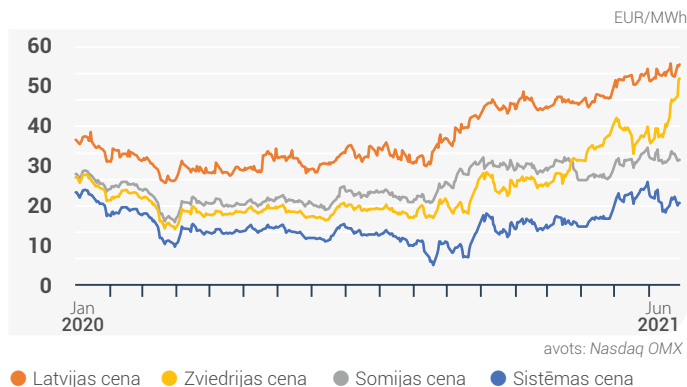
3. attēls. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs

Elektroenerģijas nākotnes kontraktu cenas ietekmē hidrobalance un izejvielu tirgus

Jūnijā nākotnes kontraktu cenu kustību ietekmēja gan augoša cenu tendence izejvielu un kvotu tirgos, gan arī Ziemeļvalstu hidrobalances stāvoklis. Jūnija pirmajā pusē hidrobalancei bija lejuvērsta tendence, tā samazinājās līdz -3,6 TWh. Mēneša vidū situācija uzlabojās lielāka nokrišņu daudzuma dēļ, un tas atspoguļojās hidrobalances pieaugumā līdz 0,9 TWh. Tomēr, atsākoties karstiem un sausiem laikapstākļiem, mēneša beigās hidrobalance noslidēja zem normas un bija -5,8 TWh. Aizvadītajā mēnesī Ziemeļvalstu sniega krājumi bija zemāki par normu un samazinājās par 67 %, salīdzinot ar maiju.

4. attēls. 2022. gada elektroenerģijas futures cenas

Elektroenerģijas sistēmas jūlija nākotnes kontraktu (*Nordic Futures*) vidējā cena jūnijā pieauga par 17 % līdz 39,63 EUR/MWh. Sistēmas 2021. gada 3. ceturkšņa kontrakta vidējā cena pieauga par 11 % līdz 39,19 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena mēneša beigās bija 42,40 EUR/MWh. Jūnijā 2022. gada sistēmas futures vidējā cena samazinājās par 3 % un bija 31,18 EUR/MWh, mēneša beigās kontrakta cena bija 30,55 EUR/MWh.

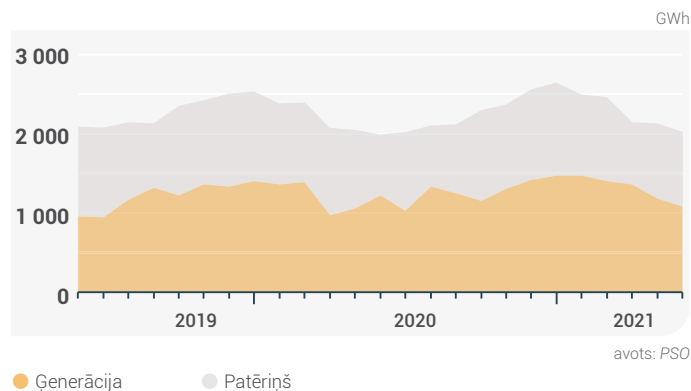
Aizvadītajā mēnesī Latvijas elektroenerģijas futures vidējā cena jūlija nākotnes kontraktam pieauga par 11 % un bija 65,73 EUR/MWh, kontrakta slēgšanas cena bija 76,75 EUR/MWh. Jūnijā Latvijas 2022. gada futures cena pieauga par 2 % līdz 55,15 EUR/MWh, mēneša beigās kontrakts noslēdzās ar cenu 56,80 EUR/MWh.

Baltijā pieauga pieprasījums un samazinājās izstrādes apjomi

Aizvadītajā mēnesī Baltijā elektroenerģijas patēriņš pieauga par 2 %, salīdzinot ar jūniju gadu iepriekš, un kopā tika patērētas 2 018 GWh elektroenerģijas. Latvijā patēriņš pieauga par 3 % līdz 546 GWh, salīdzinot ar 2020. gada jūniju. Pēc Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra informācijas vidējā gaisa temperatūra

jūnijā Latvijā bija +18,9 °C, kas ir 4,1 °C virs mēneša normas, līdz ar to aizvadītais jūnijs bija siltākais novērojumu vēsturē (kopš 1924. gada). Gaisa temperatūras ziņā aizvadītajā mēnesī Latvijā pārsniegti vairāki rekordi, kas nenoliedzami izraisīja aktīvāku gaisa kondicionēšanas iekārtu izmantošanu, un tas atstāja ietekmi arī uz elektroenerģijas patēriņu. Lietuvā arī bija vērojams elektroenerģijas patēriņa pieaugums jūnijā par 4 %, un tika patērētas 942 GWh elektroenerģijas. Savukārt Igaunijā patērētais elektroenerģijas apjoms bija 530 GWh, kas samazinājās par 4 %, salīdzinot ar pagājušā gada jūniju.

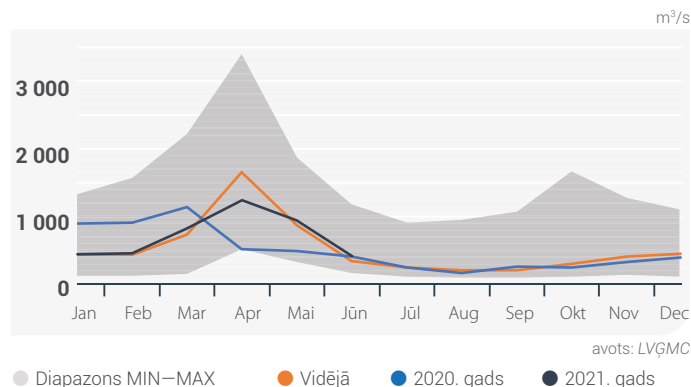
5. attēls. Elektroenerģijas balance Baltijā

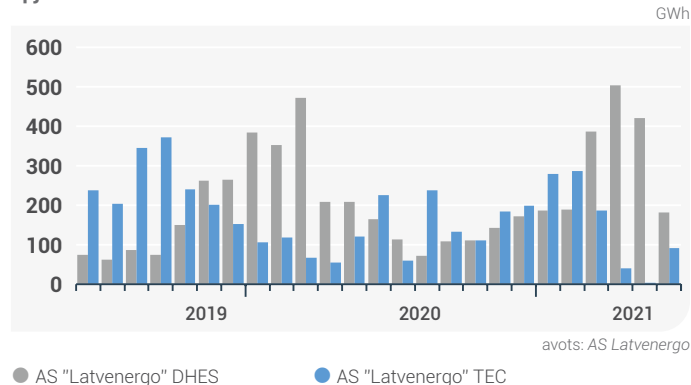
Elektroenerģijas ražošanas apjomi jūnijā Baltijā samazinājās par 9 % pret maiju un par 13 % pret 2020. gada jūniju. Kopā Baltijā aizvadītajā mēnesī tika saražotas 1 077 GWh elektroenerģijas. Latvijā izstrādes apjomi samazinājās par 34 % līdz 347 GWh, salīdzinot ar mēnesi iepriekš. Savukārt Lietuvā jūnijā tika saražotas 346 GWh elektroenerģijas, kas bija par 2 % vairāk nekā maijā. Igaunijā elektroenerģijas izstrāde pieauga par 21 % un bija 384 GWh.

Jūnijā kopējās izstrādes attiecība pret kopējo elektroenerģijas patēriņu Baltijā bija par 2 % mazāka nekā iepriekšējā mēnesī – 53 %. Latvijā kopējās ģenerācijas attiecība pret mēneša patēriņu samazinājās un veidoja 64 %. Lietuvā jūnijā šis rādītājs palika iepriekšējā mēneša līmenī un bija 37 %. Savukārt Igaunijā tas pieauga un bija 72 %.

6. attēls. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī

7. attēls. Daugavas HES un Latvenergo TEC saražotais elektroenerģijas apjoms

Samazinājusies Daugavas HES izstrāde

Jūnijā, iestājoties karstam un sausam laikam, vidējā pietece Daugavā samazinājās par 56 % līdz 411 m³/s, salīdzinot ar maiju. Tomēr tā palika iepriekšējā gada jūnija mēneša līmenī un par 18 % pārsniedza daudzgadu vidējās pieteices līmeni. Hidroloģiskās situācijas pasliktināšanos ietekmēja kopējā nokrišņu daudzuma samazinājums Latvijā, kas jūnijā bija 44 % zem mēneša normas.

Augstākminētie dati atspoguļojās arī elektroenerģijas izstrādes apjomā Daugavas hidroelektrostacijās, kur jūnijā tika saražota 181 GWh jeb par 57 % mazāk nekā maijā. Tajā pašā laikā *Latvenergo* termoelektrostaciju izstrāde pieauga, un tika saražotas 92 GWh elektroenerģijas. TEC izstrādes pieaugumu noteica ne vien HES izstrādes samazinājums, bet arī lielāks tirgus pieprasījums.

Energo produktu tirgos sasniegti vairāki cenu rekordi

Jūnijā *Brent Crude Futures* jēlnaftas nākotnes kontrakta cenai kopumā bija augšupvērstā tendence. Vidēji tā pieauga par 8 % līdz 73,23 USD/bbl un mēneša beigās noslēdzās ar 75,13 USD/bbl.

Naftas cenas pieaugumu aizvadītajā mēnesī stimulēja strauji ekonomikas augšanas tempi un līdz ar to arī naftas pieprasījums. Arī jūnijā turpinās OPEC+ dalībvalstu naftas ieguves pieaugums, tomēr tajā pašā laikā naftas piedāvājums no Ķīnas un ASV samazinās. Tāpēc mēneša beigās naftas tirgus uzmanības centrā bija OPEC+ dalībvalstu tikšanās un sagaidāmais lēmums par naftas ieguves apjoma palielināšanu augustam.

Ogļu nākotnes kontrakta (*API2 Coal Futures Front month*) vidējā cena jūnijā pieauga par 24 % līdz 106,47 USD/t, un kontrakts noslēdzās pie 120,75 USD/t, kas ir augstākā cena pēdējo 10 gadu laikā.

Šādu pieaugumu Eiropas ogļu tirgū mēneša sākumā ir veicinājis liels ieilgušais pieprasījums Āzijā, kā arī piegādes traucējumi no Kolumbijas un Krievijas. Sausai un vēsai ziemei bija arī negatīva ietekme uz Ķīnas hidroenerģijas ražošanu, kas šī gada pirmajos 4 mēnešos samazinājās par 10 %. Tāpēc tagad Ķīnā ir vērojams

enerģijas trūkums, kas veicina lielāku ogļu pieprasījumu un tādā veidā panāk strauju ogļu cenu pieaugumu. Ietekmi uz ogļu cenu jūnijā atstāja arī zema atjaunīgo energoresursu izstrāde, kā arī saistīto energoproduktu tirgus tendences.

Aizvadītajā mēnesī (*Dutch TTF*) dabasgāzes jūlija nākotnes kontrakta vidējā cena pieauga par 14 % līdz 28,35 EUR/MWh. Kontrakta cena turpināja kāpuma tendenci, noslēdzot mēnesi ar 32,29 EUR/MWh cenu līmeni, kas nebija pārsniegts kopš 2008. gada.

Būtisks faktors, kas ietekmēja dabasgāzes cenu aizvadītajā mēnesī, bija laikapstākļi, kas nodrošināja zemāku vēja elektrostaciju izstrādi. Jūnijā turpinās ikgadējie plānotie apkopes darbi Norvēģijā, kas mazināja Norvēģijas dabasgāzes ieguvu un eksportu mēneša pirmajā pusē. Turklāt novērotas zemas sašķidrinātās dabasgāzes (SDG) piegādes uz Eiropu. *Nord Stream* gāzes cauruļvada ikgadējie apkopes darbi tiek plānoti jūlijā, kaut gan to ietekme uz gāzes cenu ir vērojama jau jūnija beigās. Krievijas enerģijas kompānijai "Gazprom" neizdevās rezervēt jaudas gāzes tranzītam caur Ukrainu uz Eiropu *Nord Stream* cauruļvada uzturēšanas remontdarbu laikā. Pagājušajā gadā "Gazprom" izmantoja gāzi no krātuves, lai segtu pircēju nominācijas, taču šogad to varētu būt grūti īstenot, jo kompānijas krātuves Eiropā ir gandrīz tukšas. Kopumā Eiropas dabasgāzes krātuvju aizpildījums saglabājas zemā līmenī, mēneša beigās tas bija vien 47,5 %, salīdzinot ar 80,4 % pret iepriekšējā gada jūniju.

Jūnija pirmajā pusē Eiropas emisiju kvotu (*EUA Futures*) cena bija svārstīga, tomēr mēneša otrajā pusē tai bija nedaudz augoša tendence. Vidēji *EUA Dec. 21* kontrakta cena pieauga par 1 % līdz 52,92 EUR/t.

Emisiju kvotu cenas pieaugumu bremzēja Vācijas publicētais provizorisks saraksts ar iekārtām, kuras laika posmā no 2021. līdz 2025. gadam saņems 129 miljonus bezmaksas kvotu. Tomēr nelielu kvotu cenas kāpumu mēneša griezumā veicināja zema atjaunīgo energoresursu izstrāde, lielāks energoresursu pieprasījums, rezultātā arī lielāks pieprasījums kvotu tirgū. Šos faktorus papildināja Eiropas Komisijas plāni izvirzīt stingrākas prasības oglekļa izmešu apjoma mazināšanai un klimata mērķu izpildei. ●

Investori izvēlas zaļos

Inese Vilciņa, AS "Latvenergo" Finanšu un investoru attiecību vadītāja

Šobrīd zaļās domāšanas un finanšu sakarība uzņēmumiem arvien vairāk izvirzās priekšplānā, jo lielle investori un bankas savus ieguldījumus saista ar ilgtspēju un daudz plašākiem kritērijiem nekā tikai finanšu stabilitāte.

Tiekoties ar investoriem pēdējās obligāciju emisijas laikā, arvien biežāk varēja sadzirdēt, ka lielajiem investoriem ir konkrēti nosprausti mērķi, kas saistīti ar ilgtspēju. Proti, pat tiem ieguldījumu fondiem, kas agrāk ieguldīja tikai parastajās obligācijās, ir jauni ieguldījumu kritēriji. Šobrīd tas vēl nav visiem, bet virzība ir acīmredzama, un pārmaiņas notiek strauji. Finansējuma piesaistes ziņā šobrīd jau var droši teikt, ka finansiālais ieguvums ir kļuvis taustāms, vismaz obligāciju ziņā noteikti. Vairāk ieinteresēti investori nozīmē lielāku pieprasījumu, kā rezultātā varam piesaistīt finansējumu par mums izdevīgāku cenu. Arī kredītu ziņā bankas strādā ar ilgtspējas stratēģijām un, domājams, ka ne tik tālā nākotnē krasas pārmaiņas jūtīs gan uzņēmumi, gan privātpersonas – tas varētu izpausties gan kā augstāka procentu likme vai pat kredīta atteikums, ja netiks izpildīti bankas noteiktie ilgtspējas kritēriji. Tam visam ir arī loģisks izskaidrojums – piemēram, dzīvoklim, kas izpilda noteiktus energoefektivitātes kritērijus, ir mazāki komunālie maksājumi, tātad tas ir vērtīgāks. Līdzīgi ir ar uzņēmumiem – jo tas ir ilgtspējīgāks, jo drošāks ilgtermiņā kā kredītņēmējs, un aizdevējs prasīs mazāku procentu likmi.

Ne tikai finanšu stabilitāte kā kritērijs, bet arī ilgtspējas jautājumi

Ja vēl nesenā pagātnē gandrīz vienīgais kritērijs, kas tika vērtēts, bija uzņēmuma finanšu stabilitāte, tad tagad stabilu vietu ieņem arī ilgtspējas jautājumi, vides, sociālās atbildības un korporatīvās pārvaldības aspektu izvērtējums. Šo virzību redzam arī pēc organizēto semināru skaita pēdējā gada laikā, šie aspekti ir ienākuši uz stabilu palikšanu, ko, protams, apliecina arī ES pieņemtie likumdošanas akti. Ir, piemēram, nostiprināties redzējums, ka labi pārvaldīts uzņēmums labāk pārdzīvo krīzes un tātad ir salīdzinoši vērtīgāks. Un *Latvenergo* ir ko investoriem piedāvāt gan finanšu stabilitātes, gan ilgtspējas ziņā. Kreditreitingu agentūra *Moody's* mums ir piešķirusi investīciju pakāpes kreditreitingu Baa2 ar stabilu nākotnes perspektīvu, kas norāda uz uzņēmuma drošumu un stabilu sniegumu, savukārt, runājot par zaļo aspektu, mēs realizējam investīciju projektus, kas klasificējas ilgtspējas prasībām. Arī *Moody's* šobrīd savā vērtējumā jau ieviesis kritērijus, kas ir saistīti ar vidi, sociālo atbildību un korporatīvo pārvaldību. Kā ilgtspējīgs uzņēmums varam iegūt augstāku kreditreitingu, kas savukārt sekmē zemākas izmaksas. Būtiski ir arī tas, ka mūsu elektrības ražošanas portfeli liela daļa ir enerģijas, kas ražota no atjaunīgajiem resursiem. *Latvenergo* tas izveidojies gan vēsturiski, gan mērķtiecīgi un savlaicīgi veiktu investīciju rezultātā, tādēļ esam daudz labākā pozīcijā nekā citas Baltijas energokompānijas.

Papildus zaļajiem projektiem ir arī daudz citu ilgtspējas aspektu, ko investori novērtē. Piemēram, mūsu gatavotie ilgtspējas pārskati vai šogad februārī jau otro reizi saņemtā *Nasdaq Baltic* balva par labākajām investoru attiecībām obligāciju tirgū norāda uz labu caurskatāmību, kas ir labi pārvaldīta uzņēmuma pazīme.

Latvenergo ieguldījums vidē ar uzviju atgriežas kā nauda investoru ieguldījumos

Būt ilgtspējīgam jau zināmu laiku vairs nav tikai morālā atbildība. Jau 2015. un 2016. gadā parādījās iezīmes, ka zaļās obligācijas var emitēt par zemāku cenu, šobrīd jau tas ir pilnīgi skaidrs. Ideja, ka mums ir jābūt atbildīgiem par to, ko atstājam nākamajām paaudzēm, tīri praktiski aktivitāšu ziņā sāk atspoguļoties daudzās sfērās. Eiropas Savienības līmenī ir izstrādāts zaļais kurss, uzņēmumiem tiek uzlikta ar ilgtspējas ievirzi saistītas noteiktas prasības. Investoriem ir gan likumdošanas prasības, gan arī atbildība pret tiem, kuru nauda tiek pārvaldīta, un, raugoties no šiem abiem aspektiem, ieguldījums zaļajās obligācijās ļoti labi iederas. Ir lielle investori vai arī atsevišķi fondi, kas iegulda tikai ilgtspējīgos instrumentos. Tāpēc ir lielāks pieprasījums, un mums ir iespēja emitēt obligācijas par zemāku cenu.

Pieaug prasība integrēt ilgtspēju uzņēmumā

Bet zaļuma nākotnē būs pagrūti, tāpēc tas ir ļoti vērtīgs. Prasība integrēt uzņēmumā ilgtspēju nāks no visām pusēm – bankām, investoriem, citiem sadarbības partneriem, likumdošanas, valsts un arī no sabiedrības kopumā. Viegļāk veiksies tiem uzņēmumiem, kas to apzinās un saskata šajā ceļā attīstības iespējas. Domāju, ka mēs kā uzņēmums esam labā pozīcijā un apzināties zaļuma vērtību, un arī ļoti labi iederamies uz šī ceļa. Būt zaļam ir un būs izdevīgi! ●

AS "Latvenergo" Aiviekstes HES

No 1. jūlija elektrības pieslēguma ierīkošana klientiem ir ātrāka, ērtāka un vienkāršāka

Sagatavots AS "Sadales tīkls"

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (SPRK) ir apstiprinājusi jaunus elektroenerģijas sadales sistēmas pieslēguma noteikumus. Tie paredz, ka no 2021. gada 1. jūlija pieslēguma izveides, atjaunošanas process un slodzes maiņas process lietotājam ir ātrāks, ērtāks un vienkāršāks.

"Klients ir mūsu vērtība, un mūsu mērķis ir nepārtraukti uzlabot klientu pieredzi, saņemot mūsu pakalpojumus. Ir liels gandarījums, ka mūsu iniciatīva elektrības pieslēgumu ierīkošanu padarīt ātrāku, ērtāku un vienkāršāku nu ir rezultējies jaunajā, SPRK apstiprinātajā metodikā. Liels paldies komandai par ieguldīto darbu! Ceru, ka šīs izmaiņas turpmāk pozitīvi ietekmēs arī elektroenerģijas patēriņu," saka AS "Sadales tīkls" valdes locekle, klientu direktore Baiba Priedīte.

Saprotamas un savlaicīgi zināmas pieslēgšanās izmaksas

Nozīmīgākās izmaiņas attiecināmas uz tādu pieslēgumu izbūvi vai pārbūvi, kad nepieciešamais spriegums nepārsniedz 400 voltus (V), atļautā slodze nepārsniedz 100 ampērus (A) un attālums līdz 0,4 kilovoltu (kV) līnijai ir līdz 50 metriem. Šiem pieslēgumiem tiks piemērots t.s. ampērmaksas princips. Izmaksas veidos maksas par vienas slodzes vienības (ampēra) izbūvi un pieslēgšanas izmaksas. Klientu ieguvumi – saprotami izmaksu veidošanās principi un process, no 1. jūlija arī iespēja pašiem ātri un ērti e-vidē aprēķināt izmaksas, kas līdz šim nebija iespējams. Pieslēguma izbūves izmaksas lietotājs un sistēmas operators "Sadales tīkls" šajā gadījumā segs vienādās daļās – katrs 50 % apmērā.

Vienas slodzes vienības izbūves maksu jeb ampērmaksu "Sadales tīkls" katru gadu publicēs *Latvijas Vēstnesī*, tā būs spēkā no 1. maija līdz nākamā gada 30. aprīlim. Šogad ampērmaksa tiks publicēta līdz šī gada 5. jūlijam un būs spēkā līdz 2022. gada 30. aprīlim. Sarežģītākiem pieslēgumiem izbūves izmaksas noteiks individuāli, tāpat kā līdz šim, tostarp gadījumos, kad pieslēguma ierīkošanai būs būtiski ģeogrāfiski šķēršļi vai citi sarežģīti apstākļi.

Jāuzsver, ka pieteikumiem par jauna pieslēguma ierīkošanu vai slodzes palielināšanu, kas tiks saņemti no 2021. gada 1. jūlija, vairs netiks piemērotas attiecināmās izmaksas, ko veido sadales operatora iepriekš veiktie ieguldījumi esošajā sadales infrastruktūrā jeb elektroietaisēs.

Ja lietotājam būs interese ierīkot, piemēram, rezerves vai pagaidu pieslēgumu, tādā gadījumā izmaksas pilnā apmērā būs jāsedz pašam lietotājam. Savukārt, ja pieslēguma ierīkošanai nebūs nepieciešama būvniecība, lietotājam būs jāmaksā tikai pieslēgšanas izmaksas.

Izmaiņas pieslēguma atjaunošanas procesā

Lietotājiem tāpat kā līdz šim būs iespēja bez maksas atslēgties no sistēmas vai samazināt pieslēguma jaudu. Ja lietotājs vēlēšies atjaunot pieslēgumu vai iepriekšējo jaudu un pieslēgums būs tehniskā kārtībā, kā arī tīklā būs pieejama vajadzīgā jauda, lietotājam būs jāsedz jaudas uzturēšanas izmaksas un pieslēgšanas izmaksas. Tā tiks nodrošināts, ka tiek segtas sistēmas jaudas uzturēšanas izmaksas, un lietotāji ir motivēti sistēmā uzturēt viņiem nepieciešamo un nodrošināto jaudu.

Sezonālajiem pieslēgumiem, kam nepieciešamas lielas jaudas, piemēram, virs 100 A zemspriegumā (graudu kaltes), kopumā saglabāsies esošā kārtība pieslēgumu jaudas sezonālai samazināšanai un atjaunošanai, tomēr nosacījumi kļuvuši elastīgāki. Proti, jaudu varēs atjaunot 12 mēnešu laikā kopš tās samazināšanas, nevis 9 mēnešu laikā kā iepriekš.

Plašāk ar noteikumiem iespējams iepazīties SPRK mājaslapā sprk.gov.lv. Tie stājas spēkā no 1. jūlija. ●

Pievienojiet sev
jaunu vērtību –
energoefektivitāti

elektrum.lv/seminari

elektrum

